

ЛЕКСИЧНІ ТА СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАГОЛОВКІВ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ ПЕРЕДВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ У США

Сухомлин В. В.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри літературознавства

Національного університету «Києво-Могилянська академія»

м. Київ, Україна

Оснoву розвитку мoви мас-медіа визначають актуальні суспільні процеси, що відбивається в першу чергу у мові медійного стилю: спостерігається його демократизація, появу неологізмів, змінюється частота вживання різних за стилем лексем. У ієрархії структурних складових медійного тексту заголовки має першорядну значущість, адже це «структура, що передує текстові, стоїть над ним і перед ним» [1, с. 58]. Основна функція заголовка – інформування суспільства з метою формування громадської думки, так звана конститутивна функція, тобто, визначальна.

Специфіка мовної реалізації заголовків визначається різними важливими категоріями медійного тексту, поміж яких комунікативна мета твору та індивідуальний стиль журналіста. Найбільш важливими для втілення таких категорій є лексичні засоби, без яких «немислима» комунікативна діяльність [1, с. 194]. При цьому загальноживана стилістично нейтральна лексика є стержневою. Вміло підібрана маркована лексика створює неповторність публіцистичного тексту та забезпечує виконання декількох першочергових функцій заголовка. У межах пропонування тезів зупинимося на двох на наш погляд основних функціях.

Комунікативна функція реалізується шляхом вживання спеціальних слів, термінів, понять згідно з основною темою публіцистичного твору. У них зашифрована основна думка, а також саме вони знаходять «свого» читача, орієнтованого на окреслену тематику. Через пасивну позицію у словниковому складі неологізми рідко вживаються у такій функції, натомість часто бачимо вживання експресивних оказіоналізмів та інших насичених новизною лексем. Ця функція відповідає таким вимогам до заголовків текстів ЗМІ, як об'єктивна передача тематики тексту, його новизна.

Експресивна функція заголовків втілюється багатьма іншими прощарками лексики. Тут і тропи, і фразеологізми, і слова розмовної,

подекуди жаргонної лексики, діалектизми та інші емоційно забарвлені одиниці лексики. Для експресивної функції властиві такі поняття, як самобутність, оригінальність, публіцистична гострота, експресивність.

Творчо підібрані автором синтаксичні конструкції, які характерні для заголовків, забезпечують у симбіозі з лексичними засобами такі вимоги до заголовків, як структурна завершеність та інтонаційна виразність [2, с. 243].

На тлі передвиборчих перегонів у США ми відібрали десять заголовків статей, взятих з онлайн видань журналу Stern, щоб проаналізувати їх лексичне і синтаксичне наповнення та встановити їх відповідність описаним вимогам і функціям.

1. "The winner takes it all": Wieso das Wahlkollegium so entscheidend ist / *«Переможець отримує все»: Чому колегія виборців має вирішальне значення.* Цей заголовок має на наш погляд як лексичну складову (вживання англійської мови), так і синтаксичну, адже автор використовує англійську мову як цитату. Такий прийом забезпечує інтонаційну виразність та експресивність змісту статті.

2. Donald Trump kehrt an den Attentats-Ort zurück – und Elon Musk verbreitet Lügen / *Дональд Трамп повертається на місце вбивства – а Ілон Маск поширює брехню.* У даному заголовку чітко прослідковується вживання власних назв з одного боку та вибір синтаксичної структури заголовка з іншого. Для вираження комунікативної функції автор називає Дональда Трампа: він є претендентом на посаду президента США і всі це знають, в той час як Ілон Маск реалізує експресивну функцію статті, яка підсилена вибором розділового знаку (тире): політик і відомий бізнесмен належать до однієї команди, а відтак у них одна мета на двох, але кожен із них такий важливий для американського виборця, що досягає її по-своєму.

3. Wussten Sie, dass Ihr Foto Geschichte schreiben würde, Evan Vucci? / *Еване Вуччі, а чи знали Ви, що Ваша фотографія могла б увійти в історію?* Заголовок агітує за Дональда Трампа. Вживання питального речення зі звертанням робить заголовок лаконічним, публіцистично гострим та структурно завершеним.

4. Evan Vucci schoss das ikonische Foto von Donald Trump nach dem Attentat. Gespräch über die Sekunden des Chaos, sein Bild auf T-Shirts und die Frage, ob er auch einen Mord fotografiert hätte / *Еван Вуччі зробив знакове фото Дональда Трампа після замаху на нього. Розмова про секунди хаосу, його зображення на футболках і питання про те, чи став би він фотографувати вбивство.* Сама постать Евана Вуччі, вибір епітету (das ikonische Foto / знакова, культова фотографія), використання розмовного виразу das Foto schießen, де пряме значення дієслова означає «стріляти», підзаголовок, що докладніше пояснює текст статті, використання кон'юнктиву для передачі умовного

способу – усі ці лексичні засоби роблять заголовок цікавим та захоплюючим для читача, схиляють його до прочитання та прийняття рішення.

5. Melania Trump widerspricht ihrem Mann – und könnte ihm damit helfen / *Меланія Трамп суперечить своєму чоловікові – і може допомогти йому в цьому процесі.* Маємо суперечливість не тільки у змісті заголовку, але спостерігаємо цікавий підхід у виборі синтаксичної побудови речення, що можна унаочнити як «дія – результат». Сама колишня Перша леді США є відверто неполітичною особистістю, про що в країні знає кожен. І раптом вона виступає зі своєю активною позицією. Що ж хвилює пані Меланію та як це може відобразитися у випадку перемоги її чоловіка і як її протест може допомогти отримати перемогу? Ці протиріччя роблять заголовок особливо експресивним.

6. Nach Trumps Hetze gegen Migranten: Springfield erlebt Welle des Hasses / *Після промови (дослівно: злісна, підбурювальна пропаганда) Трампа, спрямованої проти мігрантів: у Спрінгфілді піднялася хвиля ненависті.* Маємо емоційно забарвлену лексику з негативним забарвленням, а також лаконічну побудову речення-заголовка. Таким чином отримуємо лаконічність та цікавість до прочитання статті.

7. Wahlguru Allan Lichtman: "Kamala Harris wird die erste Präsidentin der USA" / *Гуру виборів Аллан Ліхтман: «Камала Гарріс стане першою жінкою-президентом США».*

8. Kamala Harris führt Donald Trump vor: Harris nennt Trump einen "der größten Versager aller Zeiten" / *Камала Гарріс кидає виклик Дональду Трампу: Гарріс називає Трампа «одним з найбільших невдах усіх часів».*

9. Wie lange hält der Hype um Harris an? / Як довго триватиме PR-галас навколо Гарріс? Конотативна лексика (Wahlguru, Versager, der Hype), власні назви, пряма мова – ці прийоми роблять заголовки, а відтак і статті, привабливими.

10. Trump-Verbündeter: Tochter von Rudy Giuliani ruft zur Wahl von Kamala Harris auf / *Союзник Трампа: Дочка Руді Джуліані закликає обрати Камалу Гарріс.* У заголовку автор застосував стилістичний прийом антитези, причому протиставив союзника Трампа Руді Джуліана та його доньку, яка закликає віддати голос саме за Камалу Гарріс. Такий прийом створив у заголовку враження боротьби протилежностей і забезпечив високу вірогідність прочитання статті.

Таким чином, специфіку заголовків текстів ЗМІ визначають їх функції, а також комунікативна мета, мовна компетенція автора, потенційний читач тощо. Лексико-синтаксичними особливостями заголовків онлайн видань німецьких засобів масової інформації є актуалізація одиниць обмеженого використання (власних назв, фігуральних

засобів, конотативної лексики) на тлі загальноновживаної лексики, застосування певних синтаксичних конструкцій (питальні та неповні речення, риторичні речення тощо).

Література:

1. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту : [навч. посібник] / І. М. Кочан. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 423 с.

2. Шевченко С. П. Заголовок у сучасних інтернет-виданнях. Український інформаційний простір. Число 2. Видавнича справа та мережеві видання. 2014. С. 241–247 [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://ijimv.knukim.edu.ua/zbirnyk2_1/34-Shevchenko.pdf

3. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.stern.de/politik/ausland/us-wahl-2024>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-450-7-21>

КЛЮЧОВІ КОНСТРУКЦІЇ ІНАУГУРАЦІЙНИХ ПРОМОВ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРЕЗИДЕНТІВ

Талавіра Н. М.

*кандидат філологічних наук, доцент, докторантка
Київського національного лінгвістичного університету
м. Київ, Україна*

Інаугураційні промови є важливою подією в американській політичній культурі, коли новообраний президент намагається переконати свою аудиторію повірити йому, співпрацювати з ним, втілювати його плани [4, с. 276]. Серед універсальних завдань інаугураційної промови виокремлюють наголошення на спільних цінностях, формулювання політичних принципів, демонстрацію усвідомлення вимог та обмежень виконавчої влади. Специфічні функції звернення відображають особисті погляди президента або його інтерпретацію певних понять.

Ці промови виконують «ритуальну функцію; вони є квазірелігійними закличками до трансцендентності та національної єдності, особливо після суперечливих виборів» [1]. При цьому політики обох партій виступають перед аудиторією, яку потрібно об'єднати і запевнити, що, незважаючи на їхній вибір, новообраний глава держави буде захищати інтереси нації. Ураховуючи універсальність інаугураційної промови в аспекті тем та функцій, постає питання, які мовні одиниці вживаються у зверненнях для донесення ідей до адресатів. Метою